

Respublika OAK jurnali

ISSN 2181-4201

TA'LIM TRANSFORMATSIYASI

ILMIY-METODIK JURNALI

IYUL 2026, 4-SON

BUXORO DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI
<https://etjournal.buxdpi.uz>

BUXORO DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

TA'LIM TRANSFORMATSIYASI

ILMIY – METODIK JURNAL

№. 4

BUXORO – 2026

BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINING DARS DAN TASHQARI TARBIYAVIY FAOLIYATIDA MA'NAVIY-AXLOQIY FAZILATLARNI SHAKLLANTIRISH

Jabborova Fotima Nutfullojon qizi,

Buxoro davlat pedagogika instituti magistranti

E-mail: fotimajabborova30@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarining darsdan tashqari tarbiyaviy faoliyatida ma'naviy-axloqiy fazilatlarni shakllantirishning mazmuni, pedagogik ahamiyati hamda uni samarali tashkil etish yo'llari yoritilgan. Tadqiqot davomida o'quvchilarning yosh xususiyatlari va individual ehtiyojlarini hisobga olgan holda tarbiyaviy faoliyatni rejalashtirish, milliy hamda umuminsoniy qadriyatlarga tayangan holda ma'naviy muhitni yaratish muhim omili ekanligi asoslab beriladi. Shuningdek, oila, maktab va jamoatchilik hamkorligini kuchaytirish orqali o'quvchilarda mas'uliyat, halollik, vatanparvarlik, hamjihatlik va ijtimoiy faollik kabi fazilatlarni rivojlantirishning amaliy jihatlari ochib beriladi. Maqolada ilgari surilgan tavsiyalar darsdan tashqari tarbiyaviy faoliyat samaradorligini oshirishda xizmat qilishi mumkin.

Kalit so'zlar: boshlang'ich sinf o'quvchilari, darsdan tashqari tarbiyaviy faoliyat, ma'naviy-axloqiy fazilatlar, milliy qadriyatlar, umuminsoniy qadriyatlar, oila–maktab hamkorligi, pedagogik yondashuv, ijtimoiy faollik.

ФОРМИРОВАНИЕ ДУХОВНО-ПРАВСТВЕННЫХ КАЧЕСТВ У УЧАЩИХСЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ ВО ВНЕУРОЧНОЙ ВОСПИТАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Жабборова Фотима Нутфулложон кизи,

магистрант Бухарского государственного педагогического института

E-mail: fotimajabborova30@gmail.com

Аннотация. В данной статье освещены содержание, педагогическое значение и пути эффективной организации формирования духовно-нравственных качеств у учащихся начальных классов во внеурочной воспитательной деятельности. В ходе исследования обосновано, что планирование воспитательной деятельности с учётом возрастных особенностей и индивидуальных потребностей учащихся, а также создание духовной среды, основанной на национальных и общечеловеческих ценностях, является важным фактором. Кроме того, раскрыты практические аспекты формирования у учащихся таких качеств, как ответственность, честность, патриотизм, сплочённость и социальная активность, посредством укрепления сотрудничества семьи, школы и общественности. Рекомендации, представленные в статье, могут способствовать повышению эффективности внеурочной воспитательной деятельности.

Ключевые слова: учащиеся начальных классов, внеурочная воспитательная деятельность, духовно-нравственные качества, национальные ценности, общечеловеческие ценности, сотрудничество семьи и школы, педагогический подход, социальная активность.

FORMATION OF SPIRITUAL AND MORAL QUALITIES IN PRIMARY SCHOOL STUDENTS THROUGH EXTRACURRICULAR EDUCATIONAL ACTIVITIES

Jabborova Fotima Nutfullojon qizi,

Master's student of Bukhara State Pedagogical Institute

fotimajabborova30@gmail.com

Abstract. This article examines the content, pedagogical significance, and effective ways of organizing the formation of spiritual and moral qualities in primary school students through extracurricular educational activities. The study substantiates that planning educational activities with due consideration of students' age characteristics and individual needs, as well as creating a spiritual environment based on national and universal human values, is an important factor in achieving effective educational outcomes. Furthermore, the article highlights the practical aspects of developing such qualities as responsibility, honesty, patriotism, solidarity, and social activity among students by strengthening cooperation between the family, the school, and the community. The recommendations proposed in the article may contribute to improving the effectiveness of extracurricular educational activities.

Keywords: primary school students, extracurricular educational activities, spiritual and moral qualities, national values, universal human values, family–school cooperation, pedagogical approach, social activity.

Kirish. Bugungi kunda ta’lim tizimini modernizatsiya qilish jarayonida yosh avlodni har tomonlama barkamol, yuksak ma’naviyatli hamda mustahkam axloqiy fazilatlarga ega shaxs sifatida tarbiyalash davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan, boshlang‘ich ta’lim bosqichida o‘quvchilarning ma’naviy-axloqiy kamolotini ta’minlash, ularda milliy va umuminsoniy qadriyatlarga hurmat, vatanparvarlik, halollik, mas’uliyat hamda ijtimoiy faollik kabi fazilatlarni shakllantirish dolzarb pedagogik vazifa sanaladi.

Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining yosh va psixologik xususiyatlari ularning shaxs sifatida shakllanishida aynan darsdan tashqari tarbiyaviy faoliyatning muhim o‘rin tutishini ko‘rsatadi. Mazkur faoliyat o‘quvchilarning qiziqishlari, ehtiyojlari va individual imkoniyatlarini hisobga olgan holda tashkil etilishi orqali ularning ma’naviy dunyosini boyitish, mustaqil fikrlashini rivojlantirish hamda ijtimoiy hayotga moslashuvini ta’minlashga xizmat qiladi.

Bugungi kunda darsdan tashqari tarbiyaviy faoliyatni zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida tashkil etish, oila, maktab va jamoatchilikning o‘zaro hamkorligini kuchaytirish, shuningdek, tarbiyaviy jarayonga innovatsion metod va texnologiyalarni joriy etish alohida ahamiyat kasb etmoqda. Bunday yondashuv o‘quvchilarda ma’naviy-axloqiy fazilatlarni izchil shakllantirish hamda ularning ijtimoiy faolligini oshirish uchun qulay pedagogik muhitni yaratadi.

Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida ma’naviy-axloqiy fazilatlarni shakllantirish uzluksiz ta’limning muhim vazifalaridan biri hisoblanadi [1].

Ma’naviy-axloqiy tarbiyaning maqsadi jamiyatning ijtimoiy talablari bilan uzviy bog‘liq bo‘lib, bu talablar ishlab chiqaruvchi kuchlarning rivojlanish darajasi hamda yosh avlodni o‘qitish va tarbiyalash jarayonining mazmuni bilan belgilanadi. Tarbiya ishlari, eng avvalo, yoshlarda yuksak ma’naviy-axloqiy fazilatlar, e’tiqod va Vatanga cheksiz sadoqat tuyg‘usini shakllantirishga xizmat qilishi lozim. Bu jarayonda, ayniqsa, boshlang‘ich maktab muhim o‘rin egallaydi. Ma’naviy-axloqiy tarbiya o‘quvchilarda ma’naviy ongni shakllantirish, axloqiy tuyg‘ularni rivojlantirish hamda xulq-atvor ko‘nikmalari va ijobiy odatlarni tarkib toptirishni nazarda tutadi. Shuningdek, o‘quvchilarda Vatanimizning boy tarixi, boshqa mamlakatlar, tinchlik uchun kurash g‘oyalari hamda xorijdagi bolalar tashkilotlari haqida dastlabki tasavvurlarni hosil qilish zarur. Bu esa ularning dunyoqarashi kengayishiga xizmat qiladi [2].

Mazkur maqolaning maqsadi boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining darsdan tashqari tarbiyaviy faoliyatida ma’naviy-axloqiy fazilatlarni shakllantirishning pedagogik asoslarini tahlil qilish, ushbu jarayonning mazmuni va samarali tashkil etish yo‘llarini yoritish hamda amaliy tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

Adabiyotlar tahlili. Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ma'naviy-axloqiy fazilatlarini shakllantirish masalasi zamonaviy pedagogika fanining ustuvor ilmiy yo'nalishlaridan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Ilmiy manbalar tahlili shuni ko'rsatadiki, ushbu jarayonni samarali tashkil etish o'quvchilarning yosh va individual xususiyatlarini hisobga olgan holda dars hamda darsdan tashqari tarbiyaviy faoliyatning uzviy integratsiyasini taqozo etadi. Shu nuqtai nazardan, darsdan tashqari tarbiyaviy faoliyat o'quvchilarning ma'naviy qadriyatlarni amaliy faoliyat jarayonida o'zlashtirishi, ijtimoiy tajriba orttirishi va axloqiy xulq-atvor me'yorlarini ichki ehtiyoj darajasiga olib chiqishda muhim pedagogik vosita sifatida baholanadi.

So'nggi yillarda kompetensiyaviy yondashuvga oid ilmiy qarashlarda tarbiyaviy faoliyat natijadorligini faqat nazariy bilimlar bilan emas, balki o'quvchining real hayotiy vaziyatlarda ma'naviy-axloqiy me'yorlarga asoslangan qaror qabul qilish, ijtimoiy mas'uliyatni namoyon etish va jamoaviy hamkorlikni amalga oshirish qobiliyati orqali baholash zarurligi ta'kidlanmoqda. Mazkur yondashuv darsdan tashqari tarbiyaviy faoliyat mazmunini qayta ko'rib chiqish va uni innovatsion pedagogik texnologiyalar bilan boyitishni talab etadi.

Ilmiy adabiyotlar tahlili shuningdek, darsdan tashqari tarbiyaviy faoliyatning samaradorligi pedagog tomonidan qo'llaniladigan metodlarning xilma-xilligi bilan emas, balki ularning maqsad, mazmun, shakl va natija o'rtasidagi tizimli bog'liqligi bilan belgilanishini ko'rsatadi. Shu sababli tarbiyaviy faoliyatni loyihalashda refleksiv yondashuv, muammoli vaziyatlar, hamkorlikdagi ta'lim, loyiha metodi hamda ijtimoiy foydali faoliyat elementlaridan kompleks foydalanish o'quvchilarning ma'naviy-axloqiy rivojlanishiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi.

Adabiyotlar tahlili natijasida aniqlanishicha, mavjud ilmiy ishlarda boshlang'ich sinf o'quvchilarining darsdan tashqari tarbiyaviy faoliyatini baholash mezonlari, uning ma'naviy-axloqiy rivojlanishiga ta'sirini monitoring qilish indikatorlari hamda tarbiyaviy faoliyatni texnologik yondashuv asosida boshqarish mexanizmlari yetarlicha ishlab chiqilmagan. Mazkur holat ushbu yo'nalishda yangi metodik yechimlarni ishlab chiqish va ularni amaliyotga joriy etish zaruratini yuzaga keltirmoqda.

Shu bois mazkur tadqiqotda darsdan tashqari tarbiyaviy faoliyatni maqsadli rejalashtirish, innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash hamda oila-maktab-jamoatchilik hamkorligini yagona pedagogik tizim sifatida tashkil etish orqali boshlang'ich sinf o'quvchilarida ma'naviy-axloqiy fazilatlarini shakllantirishni takomillashtiriladi. Ushbu yondashuv mavjud ilmiy qarashlarni to'ldirishi bilan birga, boshlang'ich ta'lim amaliyotida tarbiyaviy ishlar samaradorligini oshirishga xizmat qiluvchi ilmiy-metodik asos sifatida ahamiyat kasb etadi.

Abdulla Avloniy o'zining "Turkiy guliston yoxud axloq" asarida axloqni inson kamolotining mezonini sifatida baholab, yosh avlodni ezgulik, halollik, mehnatsevarlik va vatanparvarlik ruhida tarbiyalash zarurligini ta'kidlaydi [3].

O'zbek pedagog olimlaridan O. Musurmonova ma'naviy tarbiyani shaxs kamolotining muhim omili sifatida talqin qilib, oila, maktab va mahalla hamkorligi o'quvchilarning ma'naviy-axloqiy tarbiyasida hal qiluvchi ahamiyat kasb etishini ilmiy asoslaydi [4]. N. Egamberdiyeva esa tarbiya jarayonida milliy va umuminsoniy qadriyatlarning uyg'unligini ta'minlash boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijtimoiy faolligi hamda axloqiy fazilatlarini rivojlantirishga xizmat qilishini qayd etadi [5].

Shuningdek, O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni hamda "O'zbekiston – 2030" strategiyasida yoshlarni yuksak ma'naviyat, milliy va umuminsoniy qadriyatlar ruhida tarbiyalash ta'lim tizimining asosiy vazifalaridan biri sifatida belgilangan [6]. Bu esa darsdan tashqari tarbiyaviy faoliyatni mazmunan boyitish va samarali pedagogik yondashuvlar asosida tashkil etishni taqozo etadi.

Tahlil qilingan ilmiy manbalar shuni ko'rsatadiki, ma'naviy-axloqiy fazilatlarni shakllantirish bo'yicha ko'plab ilmiy izlanishlar mavjud bo'lsa-da, aynan boshlang'ich sinf o'quvchilarining darsdan tashqari tarbiyaviy faoliyatida ushbu jarayonni samarali tashkil etishda ma'naviy-axloqiy fazilatlarni shakllantirishni yanada chuqur o'rganish talab etadi. Mazkur maqola ana shu ilmiy bo'shliqni to'ldirishga qaratilgan.

Metodologiya. Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ma'naviy-axloqiy fazilatlarni shakllantirish ko'p jihatdan darsdan tashqari tarbiyaviy faoliyatni qanday metodlar asosida tashkil etilishiga bog'liq. Mazkur yosh davrida o'quvchilar axborotni tayyor shaklda qabul qilishdan ko'ra, uni amaliy faoliyat, muloqot va shaxsiy tajriba orqali chuqurroq o'zlashtiradilar. Shu sababli tarbiyaviy jarayonda o'quvchini faol ishtirokchi sifatida namoyon etadigan, uning mustaqil fikrlashi, axloqiy tanlov qilishi va o'z xatti-harakatini baholashga imkon beradigan metodlardan foydalanish yuqori samaradorlikni ta'minlaydi. Mazkur metodlar tarbiyaviy maqsad, o'quvchilarning yosh va individual xususiyatlari hamda tarbiyaviy muhit bilan uyg'unlashtirilgan holda qo'llanilganda ma'naviy-axloqiy tarbiya uzluksiz va tizimli tus oladi.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ma'naviy-axloqiy fazilatlarni shakllantirishda suhbat metodi eng samarali metodlardan biri hisoblanadi. Ushbu metod orqali o'quvchilar axloqiy tushunchalarning mazmunini anglaydi, o'z fikrini erkin bayon etadi hamda turli hayotiy vaziyatlarni tahlil qilish asosida mustaqil xulosa chiqarishga o'rganadi. Suhbat jarayonida o'qituvchi va o'quvchi o'rtasida o'zaro ishonch va hamkorlik muhiti shakllanib, tarbiyaviy ta'sirning samaradorligi ortadi [7].

Rollli o'yinlar, loyiha faoliyati va jamoaviy ijodiy ishlar darsdan tashqari tarbiyaviy faoliyatning amaliy yo'naltirilgan metodlari sifatida alohida ahamiyatga ega. Mazkur metodlar o'quvchilarni turli ijtimoiy vaziyatlarda faol ishtirok etishga jalb qiladi, ularda hamkorlik, o'zaro hurmat, mas'uliyat va tashabbuskorlik kabi fazilatlarni rivojlantiradi. Masalan, "Yaxshilik karvoni", "Kitobxonlar klubi", "Tabiat posbonlari" yoki "Mehr ulashamiz" kabi loyihalar o'quvchilarning jamiyat oldidagi mas'uliyatini his etishiga, boshqalarga yordam berish ehtiyojini shakllantirishga hamda ijtimoiy faolligini oshirishga xizmat qiladi.

Rollli o'yin metodi darsdan tashqari tarbiyaviy faoliyatning amaliy yo'naltirilgan shakllaridan biri bo'lib, o'quvchilarga turli ijtimoiy vaziyatlarni modellashtirish imkonini beradi. Mazkur metod orqali bolalar mas'uliyat, halollik, o'zaro hurmat, bag'rikenglik va hamjihatlik kabi fazilatlarni amaliy faoliyat davomida o'zlashtiradi. Rolli o'yinlar o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasi va axloqiy qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Refleksiya metodi o'quvchilarning o'z faoliyati va xulq-atvorini tahlil qilish, erishilgan natijalarni baholash hamda kelgusidagi rivojlanish yo'nalishlarini belgilash imkonini beradi. Ushbu metod ma'naviy-axloqiy fazilatlarning barqaror shakllanishiga hamda o'quvchilarda o'zini o'zi boshqarish kompetensiyasining rivojlanishiga xizmat qiladi.

Shuningdek, kitobxonlik faoliyati, badiiy asarlar tahlili, milliy qadriyatlar asosida tashkil etilgan ma'naviy-ma'rifiy tadbirlardan foydalanish ma'naviy-axloqiy fazilatlarni mustahkamlashda muhim o'rin tutadi. O'quvchilarning o'qigan asari yoki ishtirok etgan tadbiri yuzasidan o'z fikr va xulosalarini bayon etishi, o'z xatti-harakatlarini tahlil qilishi hamda kelgusidagi maqsadlarini belgilashi ularda o'zini o'zi baholash va o'zini o'zi rivojlantirish kompetensiyasini shakllantiradi. Shu bois darsdan tashqari tarbiyaviy faoliyatni zamonaviy pedagogik metodlar asosida tashkil etish o'quvchilarning ma'naviy-axloqiy kamolotini ta'minlash, ularni ijtimoiy faol, milliy qadriyatlarga sodiq va umuminsoniy fazilatlarga ega barkamol shaxs sifatida voyaga yetkazishning muhim pedagogik sharti hisoblanadi.

Muhokama. Mazkur tadqiqot natijalari boshlang'ich sinf o'quvchilarining

darsdan tashqari tarbiyaviy faoliyatida ma'naviy-axloqiy fazilatlarni shakllantirish bugungi ta'lim tizimining muhim pedagogik yo'nalishlaridan biri ekanligini tasdiqlaydi. Tahlillar shuni ko'rsatdiki, ma'naviy-axloqiy tarbiyani faqat dars jarayonida amalga oshirish yetarli emas. O'quvchilarning shaxsiy tajribasi, ijtimoiy munosabatlari va kundalik faoliyati bilan uzviy bog'langan darsdan tashqari tarbiyaviy faoliyat ularning ma'naviy kamolotini ta'minlashda samaraliroq natija beradi. Shu bois mazkur jarayonni uzluksiz, tizimli va maqsadli tashkil etish zamonaviy pedagogikaning ustuvor vazifalaridan biri hisoblanadi.

Tadqiqot davomida aniqlanishicha, darsdan tashqari tarbiyaviy faoliyat faqat bo'sh vaqtni mazmunli tashkil etish vositasi emas, balki o'quvchilarda mas'uliyat, halollik, vatanparvarlik, hamjihatlik, bag'rikenglik va ijtimoiy faollik kabi ma'naviy-axloqiy fazilatlarni rivojlantirishning samarali pedagogik mexanizmi hisoblanadi. Ayniqsa, suhbat, rolli o'yinlar, loyiha faoliyati, kitobxonlik klublari, ma'naviy-ma'rifiy tadbirlar hamda jamoaviy ijodiy ishlarning uyg'un qo'llanilishi tarbiyaviy ta'sirning samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

Mazkur tadqiqot natijalari mavjud ilmiy qarashlar bilan qiyoslanganda, aksariyat tadqiqotlarda darsdan tashqari tarbiyaviy faoliyat va ma'naviy-axloqiy tarbiya alohida yo'nalish sifatida o'rganilganligi kuzatiladi. Ushbu maqolada esa mazkur tushunchalar o'zaro uzviy bog'liq pedagogik jarayon sifatida talqin qilinib, ma'naviy-axloqiy fazilatlarni shakllantirishda oila, maktab va jamoatchilik hamkorligi, shuningdek, milliy hamda umuminsoniy qadriyatlarning uyg'unligi ko'rib chiqildi. Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ma'naviy-axloqiy fazilatlarni shakllantirish samaradorligi oila, maktab va jamoatchilikning uzviy hamkorligiga bevosita bog'liq. Mazkur hamkorlik bolaning ma'naviy kamolotini ta'minlovchi yaxlit tarbiyaviy muhitni yaratadi hamda tarbiyaviy ta'sirning izchilligi va uzluksizligini ta'minlaydi. O'quvchi bir vaqtning o'zida oila, maktab va ijtimoiy muhit ta'sirida shakllanganligi sababli ushbu subyektlarning maqsad va vazifalari o'zaro uyg'unlashgandagina ma'naviy-axloqiy tarbiya yuqori natija beradi.

Oila bolaning ilk tarbiya maskani sifatida unda halollik, mehr-oqibat, kattalarga hurmat, mas'uliyat va milliy qadriyatlarga sadoqat kabi fazilatlarning shakllanishiga asos yaratadi. Maktab esa ushbu fazilatlarni pedagogik jihatdan rivojlantirib, dars va darsdan tashqari tarbiyaviy faoliyat orqali ularni mustahkamlaydi. Jamoatchilik, xususan, mahalla, madaniyat va sport muassasalari, kutubxonalar hamda nodavlat tashkilotlar o'quvchilarning ijtimoiy tajribasini boyitish, ularni jamiyat hayotiga faol jalb etish orqali tarbiyaviy jarayonni qo'llab-quvvatlaydi. Bunday yondashuv tarbiyaviy faoliyat mazmunini yanada boyitish va uning amaliy samaradorligini oshirish imkonini beradi.

Shuningdek, tadqiqot natijalari darsdan tashqari tarbiyaviy faoliyatni rejalashtirishda o'quvchilarning yosh va individual xususiyatlarini hisobga olish muhim pedagogik shart ekanligini ko'rsatdi. Tarbiyaviy tadbirlarning mazmuni o'quvchilarning qiziqishlari, ehtiyojlari va psixologik rivojlanish darajasiga mos ravishda tashkil etilganda, ularda o'zini o'zi anglash, mustaqil fikrlash, axloqiy qaror qabul qilish hamda ijtimoiy mas'uliyat kabi sifatlar izchil rivojlanadi. Bu esa tarbiyaviy jarayonning shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida tashkil etilishi zarurligini tasdiqlaydi.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari boshlang'ich sinf o'quvchilarining darsdan tashqari tarbiyaviy faoliyatida ma'naviy-axloqiy fazilatlarni shakllantirish ta'lim sifatini oshirish, barkamol shaxsni voyaga yetkazish hamda jamiyatning ma'naviy taraqqiyotini ta'minlashning muhim omillaridan biri ekanligini ko'rsatadi. Mazkur yondashuvni ta'lim amaliyotiga izchil tatbiq etish tarbiyaviy faoliyat samaradorligini oshirish va o'quvchilarning ijtimoiy faolligini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Natija. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, boshlang'ich sinf o'quvchilarida darsdan tashqari tarbiyaviy faoliyatni maqsadli tashkil etish ma'naviy-axloqiy fazilatlarni shakllantirish samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Xususan, oila, maktab va jamoatchilik hamkorligiga asoslangan tarbiyaviy tadbirlar, interfaol metodlar, loyihaviy faoliyat, muammoli vaziyatlarni hal etishga yo'naltirilgan topshiriqlar hamda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan kompleks foydalanish o'quvchilarning ijtimoiy faolligi, mas'uliyat hissi, jamoada ishlash madaniyati, mustaqil fikrlashi va milliy hamda umuminsoniy qadriyatlarga hurmatini rivojlantirishga xizmat qildi.

Tahlillar asosida aniqlanishicha, darsdan tashqari tarbiyaviy faoliyatni texnologik yondashuv asosida rejalashtirish va amalga oshirish pedagogning tadqiqotchilik faoliyatini ham takomillashtiradi. Bunda pedagog tarbiyaviy muammolarni aniqlash, ularning sabablarini tahlil qilish, mos metod va vositalarni tanlash, olingan natijalarni muntazam monitoring qilish hamda keyingi faoliyatni ilmiy asosda takomillashtirish imkoniyatiga ega bo'ladi. Natijada tarbiyaviy jarayonning mazmuni, shakl va metodlari o'quvchilarning yosh hamda individual xususiyatlariga mos ravishda optimallashtiriladi.

Shuningdek, tadqiqot davomidagi metodik yondashuv darsdan tashqari tarbiyaviy faoliyatni faqat tarbiyaviy tadbirlar majmui sifatida emas, balki o'quvchilarda ma'naviy-axloqiy fazilatlarni izchil rivojlantirishga xizmat qiluvchi yaxlit pedagogik tizim sifatida tashkil etish zarurligini asoslab berdi. Mazkur yondashuv tarbiyaviy ishlarning samaradorligini oshirish bilan bir qatorda, o'quvchilarda mustaqil qaror qabul qilish, ijtimoiy mas'uliyatni his etish va hayotiy vaziyatlarga nisbatan ongli munosabatni shakllantirishga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari boshlang'ich sinf o'quvchilarida ma'naviy-axloqiy fazilatlarni shakllantirishda darsdan tashqari tarbiyaviy faoliyatni zamonaviy pedagogik texnologiyalar, ilmiy asoslangan metodlar hamda oila-maktab-jamoatchilik hamkorligi bilan integratsiyalashgan holda tashkil etish yuqori pedagogik samaradorlikni ta'minlashini tasdiqlaydi. Ushbu natijalar boshlang'ich ta'lim amaliyotini takomillashtirish, tarbiyaviy ishlar metodikasini boyitish hamda kelgusidagi ilmiy-pedagogik tadqiqotlarni rivojlantirish uchun metodologik asos bo'lib xizmat qilishi mumkin.

Xulosa. Tadqiqot natijalari boshlang'ich sinf o'quvchilarida ma'naviy-axloqiy fazilatlarni shakllantirishda darsdan tashqari tarbiyaviy faoliyatning pedagogik imkoniyatlari yuqori ekanligini ilmiy jihatdan tasdiqladi. Mazkur faoliyatni maqsadli rejalashtirish, o'quvchilarning yosh va individual xususiyatlarini hisobga olish hamda tarbiyaviy jarayonni zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etish ma'naviy-axloqiy tarbiya samaradorligini oshirishning muhim omili hisoblanadi.

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, oila-maktab-jamoatchilik hamkorligining uzviyligi, interfaol metodlar, refleksiv yondashuv va ijtimoiy-amaliy faoliyat elementlarining uyg'un qo'llanilishi o'quvchilarda mas'uliyat, vatanparvarlik, insonparvarlik, hamkorlik madaniyati, milliy va umuminsoniy qadriyatlarga hurmat kabi fazilatlarning barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi. Shu bilan birga, darsdan tashqari tarbiyaviy faoliyatni kompetensiyaviy yondashuv asosida tashkil etish o'quvchilarning mustaqil fikrlashi, axloqiy tanlovni ongli ravishda amalga oshirishi hamda ijtimoiy muammolarga nisbatan mas'uliyatli munosabatini shakllantirish imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni, O'RQ-637, 23.09.2020.
2. Avloniy Avloniy. Turkiy guliston yoxud axloq. –Toshkent: O'qituvchi, –1992.
3. R.A.Mavlonova, N.X.Rahmonqulova, B.A.Normurodova, K.O.Matnazarova.

Tarbiyaviy ishlar metodikasi. Toshkent–2014.

4. Musurmonova O. Ma'naviy qadriyatlar va yoshlar tarbiyasi. . –
Toshkent: O'qituvchi, –1996.

5. Egamberdiyeva N. Ijtimoiy pedagogika . –Toshkent: Alisher Navoiy nomidagi
O'zbekiston Milliy kutubxonasi nashriyoti, –2009.

6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining “O'zbekiston – 2030“ strategiyasi
to'g'risidagi Farmoni. PF –158-son, 11.09.2023.

7. Egamberdiyeva N. Tarbiyaviy ishlar metodikasi. Toshkent–2008.

MUNDARIJA

PEDAGOGIKA , PSIXOLOGIYA VA METODIKA	
SPORT YO'NALISHIDAGI QO'SHIMCHA TA'LIM ORQALI O'QUVCHILARNING BO'SH VAQTINI MAZMUNLI TASHKIL ETISHNING NAZARIY-PEDAGOGIK ASOSLARI Ibragimov Sanjar Saidjonovich	4
SUN'IY INTELLEKTDAN TA'LIM JARAYONIDA FOYDALANISHNING ETIK VA HUQUQIY JIHATLARI Umedjanova Malika Lukmanovna	8
AYOLLAR REGBISI: SHAKLLANISH TARIXI, ZAMONAVIY RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA IJTIMOY-PEDAGOGIK AHAMIYATI Ibragimov Manuchexr Baxtiyorovich	12
BOSHLANG'ICH SINF TASVIRIY SAN'AT DARSLARIDA TABAQALASHTIRILGAN TA'LIM TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASHNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI Bozorova Hamida Shukriloyevna	15
O'ZBEK XALQ CHOLG'U ASBOBLARINING PAYDO BO'LISH TARIXI VA ULARNING MAKTAB DASTURIDAGI O'RNI Ibodov O'ktam Rasulovich	18
CHIM USTIDA XOKKEY MASHG'ULOTLARI JARAYONIDA TALABALARINING TEXNIK TAYYORGARLIGINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI Ismoilov Husniddin	21
TABAQALASHTIRILGAN YONDASHUV ASOSIDA BOSHLANG'ICH SINF O'QUVCHILARIDA TASVIRIY SAN'ATGA OID KO'NIKMALARNI SHAKLLANTIRISH METODIKASI Bozorova Hamida Shukriloyevna	28
BOSHLANG'ICH SINF O'QUVCHILARINING DARSDAN TASHQARI TARBIYAVIY FAOLIYATIDA MA'NAVIY-AXLOQIY FAZILATLARNI SHAKLLANTIRISH Jabborova Fotima Nutfullojon qizi	34
MAGISTRATURA TALABALARINING TADQIQOT KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHDA KOMPETENSIYAGA ASOSLANGAN YONDASHUVNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI Jamshid Tagaymurodovich Parmanov	41
O'QUV JARAYONIDA TALABALARINING MUSTAQIL ISHLASH KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK XUSUSIYATLARI Aminov Akmal Shavkatovich	48
STEAM TEXNOLOGIYASI ASOSIDA BOSHLANG'ICH SINF O'QUVCHILARIDA AXBOROT BILAN ISHLASH KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISH DOLZARB PEDAGOGIK MUAMMO SIFATIDA Usmonova Zulfiya Ilxomovna	52
SHARQ MUTAFAKKIRLARINING IQTISODIY QARASHLARI VA ULARNING PEDAGOGIK MOHIYATI Ruziyeva Gulinoz Fatilloevna	59
REFLEKSIV YONDASHUV ASOSIDA BO'LAJAK O'QITUVCHILAR O'QUV-BILUV FAOLIYATINI FAOLLASHTIRISH	65

Bozorov Vahobiddin Nuriddinovich	
---	--

O'QUVCHILARDA MILLIY ONG VA MILLIY TAFAKKURNI SHAKLLANTIRISHDA MUSIQIY TADBIRLARNING O'RNI VA AHAMIYATI Karimov Olimxo'ja Islomovich	79
ESTRADA QO'SHIQCHILIGI RIVOJIDA VOKAL FANINING ROLI Karimov Olimxo'ja Islomovich	83
FILOLOGIYA FANLARI	
USAGE CHARACTERISTICS OF NEW NOUN LEXEMES IN MODERN UZBEK NEWSPAPER AND ONLINE MEDIA LANGUAGE Saidova Khurshida Fakhridin qizi	87
TALABALARNING YOZMA NUTQINI RIVOJLANTIRISHDA TARJIMA STRATEGIYALARINI QO'LLASH Norboyeva Shahnoza Jo'rabek qizi	93
ANTONIMLAR VA ULARNING LINGVOPOETIK VAZIFALARI ABDURAHMON JOMIY VA ALISHER NAVOIY ASARLARIDA Tavakkal Choriyev	99
METHODOLOGY FOR DEVELOPING STUDENTS' CREATIVE THINKING THROUGH THE INTEGRATIVE TEACHING OF BRITISH CHILDREN'S LITERATURE Kodirova Zarina Bakhodirovna	117

ANIQ VA TABIIY FANLAR	
BIOLOGIYA O'QITUVCHILARINI TAYYORLASHDA MAKTAB O'QUV-TAJRIBA UCHASTKASI FAOLIYATINI LOYIHALASHTIRISH VA TALABALARNING KASBIY FAOLLIGINI OSHIRISH Usmonova Mubashira Suvonovna	121
TIBBIY TA'LIM JARAYONIDA DIVERGENT TAFAKKURNI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI Bekchanova Soliha Davlatnazarovna	129
INTERAKTIV MULTIMEDIA VOSITALARIDAN FOYDALANISH ORQALI OLIY TA'LIMDA KOGNITIV FAOLLIKNI OSHIRISH METODLARINING KONSEPTUAL VA GNOSEOLOGIK TAHLILI Asadova Sitora Sadullayevna	136
RAQAMLI TA'LIM MUHITINING DIDAKTIK IMKONIYATLARI VA UNI TEXNIK YO'NALISHDAGI KASBIY TA'LIMDA QO'LLASHNING PEDAGOGIK ASOSLARI Savriyev Shamshod Shuxrat o'g'li	141
REFLEKSIV YONDASHUV ASOSIDA "ODAM VA HAYVONLAR FIZIOLOGIYASI" FANINI O'QITISHNING METODIK TIZIMI Odilova Mahfuza Ochilovna	151

QAYDLAR UCHUN

QAYDLAR UCHUN

**TA'LIM
TRANSFORMATSIYASI
ILMIY – METODIK
JURNAL**
№. 4

BOSH MUHARRIR

Buxoro davlat pedagogika instituti rektori, p.f.d. (DSc), professor MA'MUROV BAHODIR

BAXSHULLAYEVICH

Muharrir:
Texnik muharrir:
Sahifalovchi:
Dizayner:

A. Kalandarov
G. Samiyeva
Z. Elmurotova
M. Arslonov

Nashriyot litsenziyasi AI № 178. 08.12.2010. Original – maketdan bosishga ruxsat etildi: 01.07.2024.
Bichimi: 60/84 ¹/16 «Palatino Linotype» garn. Ofset bosma usulida. Ofset bosma qog'ozi. Bosma tabog'i
6,75 Adadi 50. Buyurtma № 124. Bahosi kelishilgan holda.

«Sharq-Buxoro» MCHJ bosmaxonasida chop etildi.
Buxoro shahar O'zbekiston Mustaqilligi ko'chasi, 70/2 uy.
Tel: 0(365) 222-46-46

